

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-19

القاضي الياكيم روبينشتين

رئيس لجنة الانتخابات المركزية للكنيست ال-19

השופט אליקים רובינשטיין

יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19

ירושלים, כ' בטבת תשע"ג

2 בינואר 2013

**החלטה בעניין שידורי הסברים והדרכה מטעם ועדת הבחירות
המרכזית**

רקע

א. סעיף 16א(א) לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 קובע כלהלן:

"יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת יקבע, לאחר התייעצות עם אותה ועדה ועם המנהל הכללי של רשות השידור, את הזמנים במערכת שידורי הרדיו והטלוויזיה שיהיו מוקדשים להסברים שיינתנו מטעמו לבוחרים על סדרי ההצבעה בבחירות לכנסת ולחברי ועדות הקלפי על סדרי מילוי תפקידיהם".

ב. סעיף 16א(ב) לחוק דרכי תעמולה קובע הסדר דומה באשר לשידורים מטעמו של שר הפנים. סעיף 16א(ג) לחוק דרכי תעמולה קובע כלהלן:

"משך כל השידורים לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב) לא יעלה על שעה אחת ברדיו ועל שעה אחת בטלוויזיה; יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת יתאם עם שר הפנים את השידורים לפי סעיף זה".

ג. סעיף 16ב לחוק דרכי תעמולה קובע, כי "רשות השידור לא תגבה תשלום בעד שידורים לפי חוק זה". סעיף 16ג לחוק דרכי תעמולה מחיל את ההסדרים האמורים גם על שידורי טלוויזיה לפי חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990.

ד. ביום 30.12.12 פנתה המנהלת הכללית של ועדת הבחירות המרכזית למנהל הכללי של רשות השידור, למנהלת הכללית (בפועל) של הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו ולמנהל גלי צה"ל. בפניה זו נמסר, כי בהתאם להוראת סעיף 16א(א) לחוק דרכי תעמולה "בכוונת ועדת הבחירות לשדר סרטונים קצרים לציבור להסברת סדרי הצבעה ולעידוד הצבעה". צוין, כי ככל שהדברים אמורים בתשדירים לעידוד הצבעה בטלוויזיה, מדובר בשני תשדירים שאורכם כ-40 שניות, ובכוונת הועדה לשדרם בתקופת 14 הימים שלפני יום הבחירות, פעמיים בכל ערב, במסגרת מקבצי הקדימונים, בין השעות 19:30 ל-23:30, וכן בתשדיר המשך לתשדירים אלה, באורך של כ-10 שניות, שישודר יומיים-שלושה לפני הבחירות, מספר פעמים בכל ערב, במסגרת מקבצי הקדימונים. גופי השידור הוזמנו לישיבת נשיאות ועדת הבחירות ביום 30.12.12 לצורך קיום התייעצות לפי חוק דרכי תעמולה.

ה. בישיבת נשיאות הועדה שהתקיימה ביום 30.12.12 הובהר ראשית, לאחר עריכת התשדירים, כי מדובר בשני תשדירים שאורכם 49 ו-46 שניות, ובתשדיר נוסף שאורכו 24 שניות. מנהלה הכללית של רשות השידור הודיע, כי הוא מסכים לשידורם של תשדירי ההסברה ותשדירי עידוד הצבעה, וכך הודיע גם נציג גלי צה"ל.

ו. מנגד, עו"ד ונג, מטעמה של "שידורי קשת", בעלת זיכיון לשידורים בערוץ השני, הודיע כי קשת מתנגדת לשידורם של התשדירים לעידוד הצבעה. נטען, כי סעיף 16א(א) לחוק דרכי תעמולה מדבר בתשדירים "שהיו מוקדשים להסברים", ולפיכך קביעה כי על גופי השידור לשדר תשדירים לעידוד הצבעה אינה מצויה בסמכותו של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית. הוטעם, כי שידורם של תשדירים לעידוד הצבעה פוגע בזכות הקניין של קשת באשר הוא בא על חשבון זמן פרסום. לחלופין טען עו"ד ונג, כי יש לקבוע שהתשדירים ישודרו שלא בשעות צפיית השיא, וזאת על מנת להקטין את הפגיעה בקשת.

ז. נציגת הרשות השנייה, גברת י' לויט, טענה כי ספק האם שידור תשדירים לעידוד הצבעה בא בגדר סעיף 16א(א) לחוק דרכי תעמולה, ומכל מקום יש לפזר את שעות השידור במשך רוב שעות היום על מנת להקטין את הפגיעה בזיכיון. במכתבה מיום 1.1.13 ציינה הגב' לויט, כי הזמן הכולל של התשדירים לעידוד הצבעה עומד על כ-19 דקות, ועוד כ-4 דקות בשלושת הימים שלפני הבחירות, והציעה – על דעת זכייניות ערוץ 2 וערוץ 10 – כי תשדירי עידוד הצבעה ישודרו בערוץ 2 בין השעות 1800-2320 לפי החלטת הזכיון, ובערוץ 10 בין שעות סיום שידורי הבחירות (המתחילים בשעה 1800) ועד השעה 2330 לפי החלטת הזכיון.

ה. קוימה – בהתאם לחוק דרכי תעמולה – התייעצות עם חברי ועדת הבחירות המרכזית. במשאל שנערך בין חברי הועדה בימים 30-31.12.12 הודיעו כל חברי הועדה כי הם סומכים ידיהם על כל החלטה שתצא מתחת ידיו של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית.

הכרעה

ט. הזכות לבחור, המעוגנת בסעיף 5 לחוק יסוד: הכנסת, היא זכות יסוד במשפט הישראלי. כך גם הזכות להיבחר, המעוגנת בסעיף 6 לחוק יסוד: הכנסת. המחוקק קבע, כי "לביצוע הבחירות תוקם ועדת בחירות מרכזית" (סעיף 15(א) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], תשכ"ט-1969. אכן, "ועדת הבחירות הינה הגוף המרכזי אשר בידי הופקד ניהול וארגון הבחירות לכנסת" (בג"צ 1262/06 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' סיעת ש"ס ואח' (לא פורסם). ועוד נאמר, כי ביסוד פעולתה של ועדת הבחירות המרכזית "מונחת הדאגה לטוהר הבחירות ולתקינות ההליך הדמוקרטי. בידי הופקדה השמירה על המימוש, הלכה למעשה, של אחת מזכויות היסוד החשובות ביותר: הזכות לבחור ולהיבחר לכנסת ישראל", וכי בפעולתה עליה "להגשים, הלכה למעשה, את זכויות הפרט והמפלגה למימוש ההליך הדמוקרטי" (שס).

י. אם כן, ועדת הבחירות המרכזית אמונה על מימוש הזכות לבחור ולהיבחר. להשקפתי, מימוש הזכות לבחור ולהיבחר משמעו נקיטה בכל אמצעי שמאפשר החוק, על מנת שהפרט יממש את זכותו – ויצביע. ואכן, יושבי ראש ועדת הבחירות המרכזית מימשו את הוראת המחוקק בסעיף 16(א) לחוק דרכי תעמולה, לעניין פרסום הודעה לבוחרים באשר לזכותם "לבחור באורח חופשי ולפי מצפונם", במסגרת דבריהם ערב הבחירות, גם תוך קריאה לציבור לבחור, הכרוכה בזכות לבחור ולהיבחר.

יא. פועל יוצא של האמור בהקשרים דידן הוא כי יש מקום לפרשנות מרחיבה לסעיף 16(א) לחוק דרכי תעמולה, באופן שיכלול גם קביעה בדבר שידור תשדירים לעידוד הצבעה. יצוין, כי בבחירות לכנסת ה-16 עמד שיעור ההצבעה על 68.9%; בבחירות לכנסת ה-17 עמד שיעור ההצבעה על 63.5%; ובבחירות לכנסת ה-18 עמד שיעור ההצבעה על 64.7%. במגזר הערבי היו המספרים נמוכים יותר. ענינו הרואות: חלק נכבד מאוד מאזרחי ישראל לא נטל חלק בבחירות לכנסת. על כך כמובן יש להצר, ויש לקוות כי שידורם של התשדירים לעידוד הצבעה יעלה את שיעור ההצבעה בקרב אוכלוסיית ישראל, ובכך תמומש הזכות לבחור באופן מיטבי יותר.

יב. אוסיף, כי טענותיה של קשת בדבר הפגיעה בקניינה אינן טענות של מה בכך, אולם הן טענות דיון מקיף בכלל ההסדרים הקבועים בחוק דרכי תעמולה. משעה שחוק

דרכי תעמולה מסמיך את יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לקבוע זמן לשידורי הסברה והדרכה מטעמו, ומשעה שאורכם של כלל התשדירים מטעם ועדת הבחירות המרכזית אינו עולה על פרק הזמן הקבוע בחוק דרכי תעמולה (סעיף 16א(ג)), חוששני כי טענות אלו אינן יכולות להוות משקל נגד לחשיבות הרבה שבעידוד הצבעה.

יג. אוסיף כי אין בידי לקבל את בקשת קשת לקבוע כי התשדירים לעידוד ההצבעה יפוזרו מעבר לשעות השיא, ברוב שעות היום, שכן בכך יחטיאו את מטרותם. ואולם, סבורני כי יש מקום להתחשב בבקשת זכייניות ערוץ 2 וערוץ 10 באשר לפיזור בתוך השעות 1800-2330, אך זאת תוך תיאום.

סוף דבר

יד. על יסוד האמור, ותוך התחשבות בבקשת זכייניות ערוץ 2 וערוץ 10, הריני לקבוע כי בהתאם לסעיף 16א(א) לחוק דרכי תעמולה תשדר ועדת הבחירות המרכזית תשדירים קצרים (בסדרי הגודל האמורים) להסברת סדרי ההצבעה ולעידוד ההצבעה, בתקופת 14 הימים שלפני הבחירות בין השעות 1800 ל-2330. הזמנים המדויקים יתואמו בין ועדת הבחירות המרכזית לגופי השידור; הדעת נותנת כי לפחות תשדיר אחד ליום ישודר בסמיכות למהדורת החדשות המרכזית של כל ערוץ, ואנו מקדימים חודה.

ניתנה היום, כ' בטבת התשע"ג (2.1.13).

אליקים רובינשטיין

שופט בית המשפט העליון

יושב ראש ועדת הבחירות

המרכזית לכנסת ה-19